

tussen

Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 17 4 ● 2018

Aandacht voor overwinterende *graan op leeg bollenland*

• Patrijs.

• Houtduiven en holenduiven.

Veel akkervogels zijn in aantal afgenomen. In het bollengebied van de Kop van Noord-Holland blijkt dat braakliggend land dat wordt ingezaaid met graan in de winter grote aantrekkingskracht heeft op deze vogels.

Het gaat slecht met de akkervogels in Europa. Vooral in de winter is de beschikbaarheid van voedsel een belangrijke oorzaak van de afname (Newton, 2004; Bijlsma, 2013).

Door de veranderde oogstmethodes blijft er minder voedsel achter op de akkers. Ook zijn teelten veranderd. Er wordt vrijwel geen gerst en rogge meer verbouwd. De teelt van mais is sterk toegenomen en na de oogst van dit gewas blijft er voor akkervogels geen geschikt voedsel over. Om de velden geschikt te maken voor de teelt van wintergraan worden de stoppelvelden voor de winter omgeploegd waardoor er vrijwel geen gemorste granen achterblijven (Stip *et al.*, 2013).

De zandgronden tussen Den Helder en Petten

In de Zijpe, bij Breezand, Anna Paulowna en Koegrass worden veel bloembollen geteeld. Alhoewel deze bloemenvelden arm aan soorten zijn, komen hier nog wel broedparen van sterk bedreigde soorten als patrijs en veldleeuwrik voor. Veel gewassen als tulp, narcis en hyacint worden in de maanden juni en juli geoogst. Na de oogst wordt het land acht weken onder water gezet ter bestrijding van wortelonkruiden, schimmels en aaltjes of wordt een gewas ingezaaid ter voorkoming van erosie. De meest gebruikte gewassen zijn Engels

raaigras en bladramanas. Land dat langer braak ligt wordt door bollenboeren ingezaaid met graan. Dit blijft zonder het te maaien tijdens de winter op het land staan en vormt een geschikte voedselbron voor veel soorten vogels.

Drie praktijkvoorbeelden Westerduinweg,

De Stolpen, winter 2014-2015

Een perceel van enkele hectaren groot ligt aan de Westerduinweg ten oosten van het Zwanenwater. Hier werden de gehele winter geelgorzen in een grote groep van maximaal 49 exemplaren waargenomen. De vogels sloepen en rustten in de bosjes aan de westkant van de weg

akkervogels

Zwarte kraai	120
Bonte kraai	1
Roek	1
Kauw	200
Ekster	6
Houtduif	300
Holenduif	90
Postduif	70
Patrijs	5
Nijlgans	2
Wilde eend	40
Stormmeeuw	30
Zilvermeeuw	2
Spreeuw	170
Vink/keep	150
Rietgors	4

● Tabel. 1 Maximaal aantal vogels foerend aan perceel Belkmerweg-Pette-merweg in de winter 2014-2015.

● Geelgors.

waar ook een tiental rietgorzen en een dwerggors overnachtten. Op het perceel werden ook groepjes holenduiven gezien tot maximaal dertig exemplaren. Verder kwamen er regelmatig roofvogels af op deze concentratie vogels: zo namen we regelmatig slechtvalk, smelleken en blauwe kiekendief waar.

Belkmerweg 21, Burgervlot-brug, winter 2014-2015

Hier was ongeveer twintig hectare ingezaaid met Japanse haver. Aanvankelijk was het vooral in trek bij hollen- en houtduiven, kauwen en zwarte kraaien. Bij verstoring vlogen de duiven meestal naar de bomensingels aan de oostkant van camping “De Watersnip”. De kraaiachtigen bleven meestal in het open terrein. Toen het graan gemaaid was en bleef liggen, namen soorten als spreeuw en wilde eend in aantal toe.

Belkmerweg 37, Burgervlot-brug, winter 2012-2013

Niet ver van mijn woning aan de Belkmerweg werd een graanperceel bevolkt door veel kauwen, hollen- en houtduiven, veldleeuwen (max. 120), 90 rietgorzen, 5 geelgorzen en 1 dwerggors. De bomen in mijn tuin waren toen regelmatig de vluchtplaats als er gevaar dreigde.

Discussie

In Limburg en Brabant worden ook regelmatig graanakkers aangelegd. De ervaringen daar zijn zeer positief (Stip *et al.*, 2013): de akkers herbergen veel zaadetende vogels zoals geelgorzen, ringmussen en allerlei vinkachtigen. In het westen van ons land wordt weinig graan verbouwd, maar het zou aanbevelenswaard zijn om op bollen- en granen te adviseren. Het inzaaien van

braakliggende percelen bollenland met graan is een prachtige methode om veel vogels de winter te helpen overleven. Het gewas moet dan wel de gehele winter blijven staan. Het gebied bij De Stolpen bewijst dat de in het westen zeer schaarse geelgors aangetrokken kan worden.

Fred Koning
fredkoning@gmail.com

Literatuur

● BIJLSMA, R., 2013. Dode Winter, of: hoe de vogels van de Veluwe akkers verdwenen. Limosa 86: 108-122.
● NEWTON, I., 2004. The recent declines of farmland bird populations in Britain: an appraisal of causal factors and conservation actions. Ibis 146: 579-600.
● STIP, A., D. KLEIJN & W. TEUNISSEN, 2013. Effecten van het aanbieden van voedselgewassen op de talrijkheid van overwinterende akkervogels: een eerste analyse. Limosa 86: 132-139.